

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Кваліфікаційна робота

**ВПЛИВ КОРОЛЕВ НА ВНУТРІШНЮ ПОЛІТИКУ АНГЛІЙСЬКОГО
КОРОЛІВСТВА В ПЕРІОД НОРМАНДСЬКОГО ЗАВОЮВАННЯ (1066-
1154) (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ АНГЛІЇ ТА ФРАНЦІЇ ХІ-ХІІ
СТОЛІТЬ В ШКОЛІ)**

Галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність 014.03 «Середня освіта. Історія»

Середюк Валентина Миколаївна,
здобувачка освітнього
ступеня «магістр»
заочної форми навчання

Озимчук Олег Борисович,
науковий керівник,
кандидат історичних наук, доцент

Рівне 2024

АНОТАЦІЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Середюк В.М. Вплив королев на внутрішню політику Англійського королівства в період нормандського завоювання (1066-1154) (на прикладі вивчення історії Англії та Франції XI-XII століть в школі). Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Рівне: РДГУ, 2024. с.

Науковий керівник: Озимчук О.Б., кандидат історичних наук, доцент.

Актуальність теми полягає у дослідження ролі англійських королев періоду нормандського завоювання (Матильда Фландрійська, Матильда Шотландська, Аделіза Лувенська, Матильда Булонська, імператриця Мод) в управлінні державою, їх впливів на внутрішню та зовнішню політику Англії та Нормандії.

Метою магістерської роботи є всебічний аналіз діяльності англійських королев (Матильда Фландрійська, Матильда Шотландська, Аделіза Лувенська, Матильда Булонська, імператриця Мод) та їх ролі в управлінні Англійським королівством в XI-XII століттях.

Об'єкт дослідження – англійські королеви Нормандської династії (Матильда Фландрійська, Матильда Шотландська, Аделіза Лувенська, Матильда Булонська, імператриця Мод)

Предмет дослідження – аналіз державницької діяльності англійських королев періоду нормандського завоювання та їх роль у внутрішній та зовнішній політиці Англійського королівства в XI-XII століттях.

Опираючись на дослідження джерельного та історіографічного матеріалу в магістерській роботі проаналізована роль королев Нормандської династії в управлінні Англійським королівством; охарактеризовано рівень впливу англійських королев на внутрішнє життя, становлення англійського королівського двору в період нормандського завоювання; доведено безумовний особистий вплив Матильди Фландрійської, Матильди Шотландської, Аделізи Лувенської, Матильди Булонської, імператриці Мод на здійснення державницьких реформ та формування особливої феодално-васальної системи управління Англійським королівством у XI-XII століттях.

Ключові слова: нормандці, англосакси, Матильда Фландрійська, королева-регент, королева-консорт, Нормандська династія, Вінчестер, «золото королеви», Матильда Шотландська, етелінг, Аделіза Лувенська, барони, юстиціарій, імператриця Мод.

ANNOTATION OF THE MASTER'S THESIS

Sereduk V.M. Influence of queens on the domestic policy of the Kingdom of England during the Norman Conquest (1066-1154) (on the example of studying the history of England and France of the XI-XII centuries at school). Qualification work for a master's degree. Rivne: RSHU, 2024.

Scientific supervisor: Ozymchuk O.B., candidate of historical science, associate professor.

The actuality of the topic is to study the role of the English queens of the Norman Conquest (Matilda of Flanders, Matilda of Scotland, Adeliza of Louvain, Matilda of Boulogne, Empress Maud) in the governance of the state, their influence on the domestic policy of England and Normandy.

The purpose of the master's thesis is a comprehensive analysis of the activities of the English queens and their role in the governance of the English Kingdom in the XI-XII centuries.

The object of the study of the English queens of the Norman dynasty.

The subject of the research is the analysis of the state activity of the English queens of the Norman Conquest and their role in the domestic policy of the English Kingdom in the XI-XII centuries.

Based on the study of source and historiographical material the master's thesis analysis the role of the queens of the Norman dynasty in the governance of the Kingdom of England; characterizes the level of influence of the English queens on the internal life and formation of the English royal court during the Norman Conquest; the author proves the unconditional personal influence of English queens on the implementation of state reforms and the formation of a special feudal-vassal system of governance of the Kingdom of England in the eleventh and twelfth centuries.

Keywords: Normans, Anglo-Saxons, Matilda of Flanders, queen regent, queen consort, Norman dynasty, Winchester, «queen gold», Matilda of Scotland, eteling, Adeliza of Leuven, barons, justiciar, Empress Mod, William of Malmesbury, Matilda of Boulogne, Henry Plantagenet, domain, charter.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ ПЕРІОДУ ПРАВЛІННЯ НОРМАНДСЬКОЇ ДИНАСТІЇ В АНГЛІЙСЬКОМУ КОРОЛІВСТВІ	10
1.1. Історичні та літописні джерела XI-XII століть.....	10
1.2. Наукова література.....	16
РОЗДІЛ 2. АНГЛІЙСЬКІ КОРОЛЕВИ ТА ГЕРЦОГИНИ НОРМАНДСЬКІ ПЕРІОДУ НОРМАНДСЬКОГО ЗАВОЮВАННЯ	24
2.1. Значення династичних шлюбів в укріпленні домінантних впливів герцогів Нормандії у Французькому королівстві та у їх претензіях на англійський престол.....	24
2.2. Характеристика державницької діяльності Матильди Фландрійської.....	30
2.3. Роль Королев Матильди Шотландської та Аделізи Лувенської в укріпленні Англійської держави під час правління Генріха I Боклерка.....	48
РОЗДІЛ 3. ПРОТИБОРСТВО АНГЛІЙСЬКИХ КОРОЛЕВ В ПЕРІОД ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ 1139-1154 РОКІВ	62
3.1. Посилення впливу Франкогенів в Англійському Королівстві у часи Стефана I Блуанського та Матильди Булонської.....	62
3.2. Вступ у боротьбу за владу імператриці Мод та загострення протиріч в осередку Норманської династії.....	70
3.3. Наслідки громадянської війни 1139-1154 років для англійського королівства та значення перемоги у боротьбі за престол імператриці Мод Англійської.....	87
РОЗДІЛ 4. ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕРІАЛІВ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ АНГЛІЇ ТА ФРАНЦІЇ XI-XII СТОЛІТЬ У ШКОЛІ (КОНСПЕКТ УРОКУ)	99
ВИСНОВКИ	108
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	115